

4.3 Voldoende ruimte voor het opwekken van duurzame energie

Noord-Holland heeft de ambitie om de innovatie in de Noord-Hollandse duurzame energiesector te versterken. Wij zijn er van overtuigd dat het verduurzamen van de energievoorziening sneller en efficiënter zal verlopen als wordt ingezet op innovatie en het versterken van bedrijvigheid. De behoefte aan duurzame energie is immers groot, maar de prijs is nog te hoog. Het is daarom alleen mogelijk een substantieel deel van onze energievoorziening te verduurzamen als de sector er in slaagt de kostprijs van duurzame energie te verlagen. Noord-Holland zal de sector daarbij ondersteunen vanuit de overtuiging dat wanneer de prijzen zullen dalen, er meer zal worden geïnvesteerd in duurzame energie. Op dat moment zal ook de hoeveelheid duurzaam opgewekte energie snel toenemen en de uitstoot van CO₂ hard afnemen.

Noord-Holland wil de economische kansen benutten die de verduurzaming van de energievoorziening biedt. In het Koersdocument Duurzame Energie¹ is een analyse gemaakt van de sub-sectoren waarbij de economische potentie is afgewogen tegen het maatschappelijk draagvlak. Om de provinciale inzet maximaal doelmatig en doeltreffend te laten zijn, kiest Noord-Holland ervoor zich te richten op een aantal speerpunten waarbij de balans tussen economische kansen en draagvlak het meest optimaal is. De speerpunten voor beleid duurzame energie zijn:

- duurzaam bouwen (vooral duurzaam renoveren),
- offshore windenergie (inclusief kennisontwikkeling)
- zonne-energie
- biomassavergassing (vooral kennisontwikkeling).

Het maatschappelijk draagvlak voor windenergie op land is als gevolg van de voortgaande schaalvergroting en gestage groei van het aantal windturbines en de hiermee samenhangende toegenomen ruimtelijke impact onder druk komen te staan. De provincie komt in antwoord op deze maatschappelijke ontwikkeling tot een restrictief windbeleid. Onder voorwaarde van herstructurering en participatiemogelijkheden voor omwonenden kan binnen strikte ruimtelijke kaders binnen de polder Wieringermeer ruimte worden geboden voor een beperkte groei in opgesteld vermogen. De provincie voldoet hiermee aan de afspraken met het Rijk om uiterlijk in 2014 een productiecapaciteit van 430MW duurzame energie te realiseren en toont zich een betrouwbare overheid in de afspraken die zij heeft gemaakt met partners die betrokken zijn bij de totstandkoming van windplan Wieringermeer. Bij de samenwerking met de betrokken partijen stelt de provincie de volledige uitvoering van het windplan als voorwaarde. Windplan Wieringermeer valt onder de Rijkscoördinatieregeling.

In de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, behorende bij de Structuurvisie Noord-Holland 2040, worden openheid en ruimtevorming benoemd als kernkwaliteiten van het landschap, die bij ruimtelijke ontwikkelingen als uitgangspunt moeten worden beschouwd. Windturbines hebben door hun afmetingen en zichtbaarheid over grote afstand een bovenlokale impact op de ruimte in het landelijk gebied. Overigens gaat het hierbij niet alleen om verstedelijking in het landelijk gebied als

¹ Koersdocument Duurzame energie, vastgesteld door Provinciale Staten op 5 maart 2012

gevolg van het bouwen van windturbines, maar ook om de impact die de bouw van windturbines binnen bestaand bebouwd gebied kan hebben op de beleving van de openheid van het landschap buiten de stad. Dit fenomeen, waarbij een vorm van verstedelijking binnen bestaand bebouwd gebied zichtbaar is in het buitengebied, wordt aangeduid met de term visuele verstedelijking.

Tegelijkertijd bieden juist de grootschalige open gebieden in Noord-Holland Noord kansrijke locaties voor de realisatie van windparken. In dit spanningsveld kiest de provincie ervoor de ontwikkeling van windenergie te concentreren en de polder Wieringermeer aan te wijzen als windgebied. Op windplan Wieringermeer is de Rijkscoördinatierегeling van toepassing; de Minister van EL&I is in samenspraak met de Minister van I&M het bevoegd gezag. Door betrokken te blijven bij de totstandkoming van windplan Wieringermeer behoudt provincie grip op de ruimtelijke vormgeving van het plan. In het grootschalige open landschap van de Zuiderzeepolder Wieringermeer, is het mogelijk op basis van een visualiserend ontwerp en herstructurering te komen tot een opstelling die voldoet aan randvoorwaarden van ruimtelijke kwaliteit en duurzaam ruimtegebruik.

Om de provinciale belangen ruimtelijke kwaliteit en duurzaam ruimtegebruik te borgen, stuurt de provincie binnen én buiten bestaand bebouwd gebied (BBG) op de ruimtelijke ontwikkeling van windenergie op land. Ook nearshore ontwikkelingen in de grote wateren IJsselmeer, Markermeer en IJmeer worden hiertoe gerekend. De provincie geeft sturing aan de ruimtelijke ontwikkeling van windenergie door de beperkte ontwikkeling van windenergie te bundelen in windparken en te koppelen aan de herstructurering van solitaire windturbines en verouderde lijnopstellingen. De provincie onderzoekt de mogelijkheden om solide instrumenten zoals een windbank te ontwikkelen en in te zetten om het proces van herstructurering te faciliteren en te zekeren. De inzet van een windbank schept de mogelijkheid om te saneren MW opgesteld vermogen windenergie verhandelbaar te maken. Een agrariër die besluit zijn windturbine te saneren kan op deze wijze besluiten zijn MW opgesteld vermogen inzetten voor een herstructurering.

Buiten het windgebied Wieringermeer respecteert de provincie de bestaande planologische rechten. Solitaire windturbines en lijnopstellingen mogen worden vervangen door windturbines met dezelfde afmetingen en een evenredig vermogen. De provincie streeft ernaar prioriteit te geven aan de sanering en daaraan gekoppeld herstructurering van windturbines die overlast veroorzaken.

Uitvoeringsprogramma

1. Wind op Land (herstructurering en uitvoering Structuurvisie Windplan Wieringermeer)
2. Onderzoek naar de mogelijkheden solide instrumenten stimuleren herstructurering (zoals bijvoorbeeld een Windbank)

UITVOERINGSPROGRAMMA paragraaf 7.4.8

Project 1: Uitvoeringsproject Wind op Land

Doel

Het maatschappelijk draagvlak voor windenergie op land is als gevolg van de voortgaande schaalvergroting en gestage groei van het aantal windturbines en de hiermee samenhangende toegenomen ruimtelijke impact onder druk komen te staan. De provincie komt in antwoord op deze maatschappelijke ontwikkeling tot een restrictief windbeleid. Onder voorwaarde van herstructurering en participatiemogelijkheden voor omwonenden kan binnen strikte ruimtelijke kaders binnen de polder Wieringermeer ruimte worden geboden voor een beperkte groei in opgesteld vermogen. Buiten het windgebied worden bestaande planologische rechten gerespecteerd. Solitaire windturbines en lijnopstellingen mogen worden vervangen door windturbines met dezelfde afmetingen en een evenredig vermogen.

Projectomschrijving

Windplan Wieringermeer

Structuurvisie Windplan Wieringermeer² heeft betrekking op de ontwikkeling van windparken in de polder Wieringermeer, gemeente Hollands Kroon. Het windplan geeft invulling aan de volgende opgaven:

- herstructurering, vervanging en opschaling van bestaande turbines;
- verantwoorde opschaling van bestaande lijnopstellingen;
- uitbreiding van het ECN-windturbinetestpark.

In november 2011 heeft de voormalige gemeente Wieringermeer de kaders van het windplan vastgelegd in de Structuurvisie Windplan Wieringermeer. De provincie ondersteunt de uitvoering van de structuurvisie en voert het TWIN-H project Windplan Wieringermeer uit conform het PS besluit van 14 februari 2011.

In overeenstemming met de op 18 januari 2010 gesloten intentieovereenkomst tussen Rijk, gemeente Wieringermeer en de provincie, en de op 14 juni 2012 ondertekende Green Deal tussen Rijk, provincie, gemeente Hollands Kroon en de initiatiefnemers Nuon Wind Development B.V, Windcollectief Wieringermeer en Energie Onderzoek Centrum Nederland (ECN), blijft de provincie als volwaardig partner participeren in het planproces, de stuurgroep en werkgroep. Windplan Wieringermeer zet in op de realisatie van 200-400MW en valt onder de Rijkscoördinatieregeling. Door te blijven participeren in het planproces, behoudt de provincie de regie op de regionale ruimtelijke ontwikkeling.

De opgave in de Wieringermeer wordt nadrukkelijk vanuit een 'duurzaam ontwikkelingsperspectief' benaderd: positief, open en realistisch. De plaatsing van windturbines wordt beschouwd als een ontwikkelingsproces waarin steeds een balans gevonden wordt tussen de belangen van mens, milieu en economie. Een belangrijke voorwaarde bij de uitwerking en realisatie van het windplan is dat de

² Structuurvisie Windplan Wieringermeer is vastgesteld door de gemeenteraad Wieringermeer op 3 november 2011

beschikbare ruimte in de zonering op een optimale en efficiënte wijze wordt ingevuld voor de drie opgaven. De uiteindelijke invulling zal bepaald worden in overleg met de private partijen, waarbij voor de gemeente een prioriteitsstelling van toepassing is.

In bestemmingsplannen (inpassingsplannen) zullen de diverse systemen concreter worden ingevuld. Voor de borging van de ruimtelijke kwaliteit gedurende de verdere planvorming is het van belang na te gaan hoe gevoelig de ruimtelijke kwaliteit van het model 'Opgerekte Boogspant + uitbreiding Kleitocht' is voor grotere of kleinere afwijkingen (bijlage met verbeelding PM) Hiertoe gelden twee belangrijke leidraden:

1. als aanpassingen aan de posities van molens nodig zijn, mogen deze niet leiden tot een substantiële plaatselijke afwijking van het grote systeem. Het gehele systeem moet dan afgepast worden zodat turbineposities gunstiger worden, maar de ruimtelijke kwaliteit van het geheel gewaarborgd blijft;
2. aanpassingen moeten altijd getest worden vanuit ooghoogteperspectief.

In een **beeldkwaliteitplan** zullen per systeem de relevante aspecten voor ruimtelijke kwaliteit worden vastgelegd. Het zal een 'dynamisch beeldkwaliteitplan' worden, dat kaders biedt voor toetsing vanuit de beweging door het landschap (een continu veranderend perspectief vanuit de ervaring op ooghoogte). Als ruimtelijk vertrekpunt wordt hierin onder meer meegenomen dat de lengte van het rotorblad gekoppeld is aan de ashoogte van de betreffende windturbine. Hierbij geldt het (stedenbouwkundig) principe van de gulden snede als uitgangspunt. Voor windturbines vertaalt dit principe zich met de voorwaarde dat de lengte van het rotorblad circa $\frac{1}{2}$ van de ashoogte mag bedragen. Voor de zone die specifiek aangewezen is als testlocatie voor prototypen windturbines is deze voorwaarde niet van toepassing.

Toelichting op de zonering

Voor elk van de lijnopstellingen is een breedte gekozen van 400 meter. Deze breedte is gebaseerd op windturbines met een masthoogte van 120 meter en een rotordiameter van 126 meter³. Met de gekozen breedte is een balans gevonden tussen rechtszekerheid, flexibiliteit in de uitwerking en de reikwijdte van het m.e.r. en de passende beoordeling. Aan de noordelijke kant van zowel de Westcontour en de Verlengde Waterkaaptocht is de zone plaatselijk smaller in verband met de ligging van stiltegebieden. Binnen stiltegebieden is plaatsing van windturbines niet wenselijk. Bij de situering van de zone van de Westcontour is bovendien rekening gehouden met een zekere afstand tot de Omringdijk. Tenslotte is in de bochten van de Westcontour extra ruimte opgenomen om meer flexibiliteit te bieden in de plaatsingsmogelijkheden, onder meer in verband met gasleidingen en andere belemmeringen. Binnen de aangegeven zones kunnen de windturbinesystemen worden opgericht. Hierbij gelden de volgende randvoorwaarden:

- een ashoogte van de windturbines van minimaal 100 en maximaal 120 meter;
- alle windturbines binnen één zone moeten dezelfde kant op draaien;
- binnen één zone moeten dezelfde windturbines met een zelfde verschijningsvorm staan;
- op wegen en waterlopen mogen geen windturbines worden geplaatst.

³ De omvang van een windturbine wordt gedefinieerd in de mast- of ashoogte (M) en de rotordiameter (r). De tiphoogte (T) is de hoogste stand van het uiteinde van een rotorblad als dit bovenin staat. Een windturbine met een masthoogte van 120m en een rotordiameter van 126m heeft een tiphoogte $T = M(120) + r(126/2) = 183m$.

Voor de zone die specifiek aangewezen is als testlocatie voor prototypen windturbines gelden hierop de volgende twee uitzonderingen:

- in deze zone mogen turbines opgericht worden met een maximale rotordiameter van 175 meter;
- In de zone mogen meetmasten opgericht worden met een maximale hoogte van 150 meter;
- In deze zone hoeven niet alle windturbines dezelfde verschijningsvorm te hebben.

Green Deal

Met de ondertekening van de Green Deal windplan Wieringermeer op 14 juni 2012 hebben de bij het windplan betrokken partijen zich gecommitteerd aan de opgave en de werkwijze. Het doel van de Green Deal is:

- het borgen van regionale belangen in het windplan;
- het voorkomen van overlast door windturbines;
- ruimtelijke kwaliteit;
- het borgen van mogelijkheden voor financiële participatie van bewoners;
- een gebiedsgerichte en integrale aanpak in een open planproces.

Provinciaal Belang:

Ruimtelijke kwaliteit en duurzaam ruimtegebruik

Rol:

PNH heeft rol van aanjager binnen Windplan Wieringermeer, Rijk is vanwege het Rijksinpassingsplan regelgever

Instrument:

nvt

Partners:

- Gemeenten
- Rijk
- Initiatiefnemers

Project 2: Stimulering Herstructurering

Onderzoek naar de mogelijkheden solide instrumenten voor stimulering herstructurering

Buiten het windgebied Wieringermeer respecteert de provincie de bestaande planologische rechten. Solitaire windturbines en lijnopstellingen mogen worden vervangen door windturbines met dezelfde afmetingen en een evenredig vermogen.

De provincie streeft daarnaast naar herstructurering van windturbines die overlast veroorzaken op het gebied van geluid, slagschaduw of verrommeling van het landschap. Aangezien de voorwaarde is dat het aantal MW bij herstructurering gelijk blijft, zal het bij deze projecten veelal gaan om meerdere eigenaren en zullen er wellicht meerdere gemeente bij betrokken zijn. De provincie wil onderzoeken welke instrumenten hierbij kunnen ondersteunen. De provincie onderzoekt onder andere de mogelijkheden om solide instrumenten zoals een windbank te ontwikkelen en in te zetten om het proces van herstructurering te faciliteren en te zekeren. De provincie betreft hierbij de uitkomsten van lopend onderzoek naar de effecten, vormgeving en randvoorwaarden van een windbank in de provincie Fryslân .

Provinciaal Belang:

Ruimtelijke kwaliteit en duurzaam ruimtegebruik

Rol:

- herstructurering buiten het windgebied Wieringermeer: regelgever
- onderzoek mogelijkheden stimulering herstructurering: rol van aanjager

Instrument:

- Borging van de provinciale belangen vindt plaats via de PRVS artikel 32 en artikel 15 waarin de mogelijkheden en randvoorwaarden voor Wind op Land zijn weergegeven (zienswijze, reactieve aanwijzing).
- Indien nodig kan de provincie voor bepaalde herstructureringsprojecten een provinciaal inpassingsplan maken.

Partners:

- Gemeenten
- Rijk
- Initiatiefnemers